

LISA SCOTTOLINE

PAŽVELK
DAR
KARTĄ

Iš anglų kalbos vertė

Irma Milevičiūtė

Sofoklis

VILNIUS, 2022

Skiriu savo mylimai dukrai

Iš kur esi, mielas mažyli?
Visur pabuvojau, kol čia atkeliavau.
Iš kur tavo tokios mėlynos akys?
Iš dangaus, kuriuo atvykau.

George MacDonald „Ant šiaurės vėjo nugaros“

Kur buvai, mano mėlynaki sūnau?

Bob Dylan „Smarkiai lis“

1 skyrius

Elena Glyson rakino savo namų duris. Staiga jos dėmesį patraukė kažkas pašto dėžutėje. Tai buvo baltas popieriaus lapas su dingusių vaikų nuotraukomis. Keista, bet vienas iš tų berniukų buvo panašus į jos sūnų. Žvelgdama į nuotrauką, moteris pasuko durų raktą, bet tikriausiai dėl šalčio spyna užstrigo. Automobilius ir sūpynes dengė sniegas, o vakaro dangus buvo nusidažęs šaldytų šilauogių spalva.

Elena negalėjo atplėšti akių nuo balto lapo su antrašte „Gal matėte šį vaiką?“. Ją sukrėtė berniuko nuotraukoje ir jos sūnaus panašumas: abiejų vaikų akys viena nuo kitos buvo toliau nei įprasta, nosytė maža, o šypsena kreiva. Tikriausiai kaltas apšvietimas – toji prieangio lempa, užuot atbaidžiusi vabzdžius, juos tik nuspalvina geltonai. Moteris prisitraukė nuotrauką arčiau, tačiau nuomonės nepakeitė – tikriausiai berniukai dvyniai.

Keista, – pagalvojo Elena: įsivaikinant jai niekas nesakė, kad berniukas turi brolių dvynių.

Moteris nekantriai pasuko raktą. Po sunkios darbo dienos jai iš rankų ėmė slysti rankinė, portfelis, laiškai ir kinų restorano maistas. Užuodus keptų kiaulienos šonkauliukų kvapą gurgtelėjo pilvas ir Elena dar įnirtingiau pasukiojo raktą.

Kai galiausiai spyna pasidavė ir durys atsivėrė, Elena numetė daiktus ant staliuko ir, virpėdama iš laimės nuo jaukios sveikinimosi šilumos, pasikabino paltą. Langai už raudonai ir baltai

languotos sofas buvo uždengti nériniuotomis užuolaidomis, o sienos išpieštos karvutėmis ir širdutėmis – tikriausiai ji labiau nei kiti žurnalistai mėgsta sąmojų. Plastikinė žaislų dėžė buvo pilnutėlė pliušinių gyvūnėlių, vaikiškų knygelėlių apie šuniuko Spoto nuotykius ir „McDonald’s“ firminių „Happy Meal“ žaisliukų, kurių niekada nepamatytum namų interjero ir sodininkystės žurnale „House & Garden“.

– Mamyte, žiūrėk! – sušuko Vilis, pribėgdamas prie jos su popieriaus lapu rankose. Kirpčiukams atidengus sūnaus veidą, Elena vėl prisiminė pašto dėžutėje rastą baltą lapą. Tačiau netrukus vietoj sukrėtimo dėl berniukų panašumo ją užliejo begalinės meilės vaikui banga.

– Labas, branguti. – Viliui prisiartinus, Elena ištiesė rankas ir pakėlusi aukštyn jį priglaudė, užuodė vaiko drabužėliuose įsigėrusį avižų dribsnių ir plastilino kvapą.

– Brrr, mamyte, tavo nosis šalta.

– Žinau. Jai reikia meilės.

Muistydamasis ir mojuodamas piešiniu Vilis nusijuokė:

– Pažiūrėk, ką aš padariau! Čia tau!

– Nagi, pažiūrėkim. – Elena pasodino sūnelį ir pažvelgė į piešinį: jame po medžių ganėsi arklys. Vaizdelis buvo nupieštas pieštuku ir per geras, kad pats vaikas būtų jį nupaišęs. Vilis nebuvo Pikasas ir neblogai piešdavo tik sunkvežimius.

– Oho, kaip gražu! Labai ačiū!

– Sveika, Elena, – įeidama iš virtuvės maloniai šypsodamasi pasisveikino auklė Konė Mičel. Ji buvo maža ir miela, putli kaip zefyras, vilkėjo baltus marškinėlius su užrašu „Pensilvanija“, plačius džinsus ir avėjo nuklauptais šiltais ilgaauliais batais. Po akimis buvo gausu raukšlelių, o kaštoninė kasa padabinta žilais plaukais, tačiau moteris visada buvo entuziastinga ir energinga kaip paauglė. Konė pasiteiravo:

– Kaip dienele?

– Labai daug darbo. O kaip jums?

– Viskas tiesiog puiku, – atsakė Konė. Elenai ši auklės savybė buvo viena iš gerųjų. Būtina bendrauti su savo vaiko aukle – nėra nieko blogiau, kaip palikti vaiką su žmogumi, kuris tau neištaria nė žodžio.

Vilis vis dar susijaudinęs mojavo piešiniu:

– Aš jį nupiešiau! Pats!

– Jis nukopijavo viską nuo spalvinimo knygelės, – sušnibždėjo Konė. Paskui nuėjo prie drabužių spintos ir pasiėmė savo striukę su gobtuvu.

– Aš *nupiešiau* jį! – nepatenkintas atkirto Vilis.

– Žinau, puikiai padirbėjai! – Elena paglostė šilkinčius jo plaukučius. – Kaip paplaukiojote, Kone?

– Tiesiog puikiai. – Auklė apsisiautė striuke ir mikliai kaire ranka ištraukė iš apykaklės kasą. – Jis buvo kaip žuvytė. – Konė pasiėmė savo rudą rankinę ir susikišo ant sofos padėtą krepšį. – Vili, papasakok mamytei, kaip šauniai plaukiojai be čiužinio.

Berniukas susiraukė – tokia nuotaikų kaita būdinga kūdikiams ir sergantiesiems depresija.

Konė užsisegė striukę.

– O tada mes piešėme, ar ne? Sakei, kad mamytei patinka arkliai.

– Aš *nupiešiau* jį! – kaprizingai pakartojo Vilis.

– Man patinka tavo piešinys, mielas. – Elena tikėjosi, kad sūnus atlys. Ji nekaltino jo – šiais laikais iš trimečių daug reikalaujama, tad mažylis paprasčiausiai pavargo. Elena paklausė Konės:

– Ar jis miegojo pokaituko?

– Paguldžiau, bet nemiegojo.

– Labai negerai. – Elena slėpė savo nepasitenkinimą. Jeigu Vilis nemiegojo, dabar užmigdyti jį bus sunku.

Konė pasilenkė prie vaiko:

– Čiau, braške...

Atrodė, kad Vilis tuoj atsakys „susitiksime kompotė“, bet šito nepadarė – tik patempė apatinę lūpą.

– Nenori su manimi atsisveikinti? – neatstojo Konė.

Vilis, nusukęs akis, priglaudęs prie šonų rankas, papurtė galvą. Elenai patinka sūnui skaityti, bet šįvakar jis neišgirs pasakos. Žinodama, kad Vilis nueis miegoti be pasakos, Elenos mama turbūt apsisverstų karste.

– Na gerai, tada iki, – pasakė Konė, bet berniukas nuleidęs galvą tylėjo. Auklė palietė vaikui ranką. – Vili, aš tave myliu.

Elena pajuto vaikišką pavydą.

– Dar kartelį ačiū, – padėjo ji, ir Konė, įleisdama į namą šalto oro gūšį, išėjo. Elena uždarė ir užrakino duris.

– AŠ NUPIEŠIAU JĮ! – pratrūko ašaroti Vilis, o jo piešinys nusklendė ant kietmedžio grindų.

– Ak, tu, mano vaikuti. Pavakarieniaukime.

– Aš pats!

– Mielasis, atėik čia. – Elena siekė vaiko, tačiau ranka užkliuvo už dėžutės su kinų maistu, ir ši nukrito, paskleisdama ant žemės laiškus. Maistas iškristi nespėjo, bet moters žvilgsnis užkliuvo už balto lapo su dingusio berniuko nuotrauka.

Labai keista.

Elena paėmė kinų maisto dėžutę, o laiškus paliko gulėti ant grindų.

Trumpam.

2 skyrius

Elena paguldė Vilį miegoti, daug ką išskalbė, tada pasičiupo šakutę, servetėlę ir popierinę dėžutę su kinų maisto likučiais. Kai atsisėdo prie valgomojo stalo, surangęs uodegą palei savo putlų kūną, kitame stalo gale, meistriškai spoksodamas į jos maistą, įsitaisė katinas. Jis buvo juodas, tik snukučio viduryje bolavo baltas dryžis, o baltos letenos atrodė kaip medvilninės pirštinės. Vilis šį katiną išsirinko todėl, kad jis jam buvo panašus į Figaro iš filmuko „Pinokis“. Juodu ilgai galvojo, kokį vardą duoti gyvūnėliui – Figaro ar Orėjus, ir galiausiai nusprendė pavadinti jį Orėjumi Figaro.

Atidariusi dėžutę, Elena šakute iškrapštė vištieną su kariu į lėkštę, tada – kietu stačiakampiu kaip smėlis vaikiškame kibirėlyje sudėtus ryžius. Juos sumaišiusi pastebėjo, kad kaimynai Kofmanai, su kuriais ji dalijasi bendru keliuku, prie valgomojo stalo ruošia namų darbus. Kofmanų berniukai buvo aukšti ir stiprūs, abu vartinio teniso žaidėjai Žemutiniam Merione, ir Elena susimąstė, ar ir Vilis mokykloje sportuos. Buvo metas, kai ji nė neįsivaizdavo, ar jos sūnus pasveiks, jau nekalbant apie tai, ar išlaikys vartinio teniso lazda.

Elena valgė vištieną su ryškiai geltonu vis dar šiltu kariu. Vėliau prisiminusi atsinešė laiškus ir atskirai atidėjo sąskaitas. Mėnuo dar nesibaigė, todėl apmokėti ne per vėlu. Moteris atsikando dar kąsnelį ir buvo beimanti vartyti „Tiffany“ katalogą, bet žvilgsnis užkliuvo už balto popieriaus. Ji liovėsi

kramtyti ir paėmė lapą. „Gal matėte šį vaiką?“ Apačioje buvo parašyta „Amerikos dingusių ir pagrobtų vaikų centras“.

Elena padėjo šakutę ant stalo ir vėl ėmė tyrinėti dingusio berniuko nuotrauką. Šį kartą apšvietimas buvo geras. Valgomajame kabo didžiulis žalvarinis sietynas, kurio ryškioje šviesoje nufotografuotas berniukas pasirodė dar panašesnis į Vilį. Nuotrauka buvo nespalsvota, todėl ji nežinojo, ar berniukų akys tos pačios spalvos. Moteris perskaitė parašą po nuotrauka:

Vardas:	Timotis Breivermanas
Gyvenamoji vieta:	Majamis, Florida
Gimimo data:	2005 01 19
Akių spalva:	Mėlyna
Plaukų spalva:	Šviesūs
Pagrobtas:	2006 01 26

Elena sumirksėjo. Abiejų berniukų akys mėlynos, o plaukai – šviesūs. Jie netgi panašaus amžiaus, trimečiai. Sausio 30 dieną Viliui sukako treji. Ji įdėmiai žiūrėjo į nuotrauką, tyrinėdama dingusio berniuko veido bruožus. Pirmiausia – panašios toliau viena nuo kitos esančios, apvalios formos akys. Abiejų berniukų nosytės mažos ir tokia pati, į dešinę kryptelėjusi, šypsena. O panašiausia buvo jūdviųjų išraiška – tiesus žvilgsnis, kuriuo abu žvelgė į pasaulį.

Labai keista, – nusistebėjo Elena.

Ji dar kartą perskaitė antraštę ir, pastebėjusi žvaigždutę, akimis permetė, kas parašyta lapo apačioje: „Timotis Breivermanas, nuotraukoje jis sulaukęs trejų metukų.“ Elenai užkliuvo žodžiai „sulaukęs trejų metukų“. Timočio Breivermano nuotrauka buvo padaryta anksčiau, nors taip neatrodė. Joje berniuką kompiuteris ar specialistai pavaizdavo tokį, kaip turėtų atrodyti dabar. Keista, bet nuo tos minties Elenai palengvėjo, ir ji prisiminė tą dieną, kai susipažino su Vilium.

Moteris rengė straipsnį apie medicinos seseris, dirbančias vaikų širdies ligų intensyviosios terapijos skyriuje Duponto ligoninėje Vilmingtone, o Vilis tame skyriuje buvo gydomas. Jis turėjo širdies skilvelio pertvaros defektą – skylutę. Vilis gulėjo galinėje saulėto skyriaus palatoje – vaikiškoje lovelėje su aukštais baltais turėklais.

Vaikutis buvo mažytis ir gležnas, jo galvytė atrodė kaip prie kaulėto kaklo pritvirtinta didžiulė lėlės galva. Labiausiai išsiskyrė mėlynos vaiko akys, kurios žvalgėsi visur, tik ne į žmones. Berniukas niekada ilgiau nežvelgdavo į žmogų. Vėliau Elena sužinojo, kad tai turbūt dėl nepriežiūros; tik prie jo vienintelio lovytės turėklų nebuvo pritvirtintų pliušinių žaisliukų ar spalvotų automobiliukų.

Kai Elena pirmą kartą pamatė Vilį, jam buvo rengiamasi atlikti širdies operacijas – per pirmą širdies pertvaros skylę turėjo būti užlopyta Deikrono transplantu, o per antrą – atsilaisvinus siulėms pataisytas pats transplantas. Mažylis gulėjo tylus, neverkė ir neverkšlėno, nors jį iš visų pusių supo gyvybės signalus seselėms raudonais, žaliais ir mėlynais skaičiais perduodantys monitoriai. Prie berniuko buvo prijungta tiek daug vamzdelių, kad atrodė, jog jis pririštas: po nosimi buvo priklijuotas deguonies vamzdelis; į burną įvestas maitinimo vamzdelis, o iš apnuogintos krūtinės vidurio groteskiškai kyšojo permatomas vamzdelis, kuriuo į plastikinę dėžutę tekėjo skysčiai. Nuo vaiko rankos rangėsi lašinės vamzdelis, kurio gale prie lentos su puspile plastikine stikline buvo pritvirtintas laikinas įrenginys, padedantis įsitikinti, jog vaikas neištraukė vamzdelio. Kitaip nei kiti kūdikiai, Vilis niekada to nebandė daryti.

Elena tuo metu rinko medžiagą straipsniui ir suprato lankanti Vilį dažniau, nei būtina. Šios istorijos tapo publikacijų ciklu, o kalba pakrypo nuo seselių prie kūdikių, įskaitant Vilį. Tarp visai plepančių, guguojančių ir verkiančių kūdikių

moters dėmesį prikaustė šis tylus mažylis. Intensyviojos terapijos skyriaus taisyklės neleido artintis prie lovytės, bet nors mažylis visada žvelgdavo į baltą sieną, moteris žiūrėdavo į jį priėjusi arčiau. Vieną rytą jo akys surado Eleną, sustojo prie jos ir įsismelkė savo kaip jūra giliu mėliu. Berniukas tada jas nusuko į šoną, bet paskui vis ilgiau žvelgdavo į Eleną, kažkas juodu jungė. Kai vėliau kas nors pasiteiraudavo Elenos, kodėl ji panoro Vilį įsivaikinti, moteris atsakėdavo:

– Dėl to, kaip jis į mane žiūrėdavo.

Vilio niekada niekas nelankydamo. Vienos mergytės, laukiančios širdies transplantacijos, motina papasakojo Elenai, kad berniuko motina – jauna netekėjusi moteris, kuri po pirmos operacijos vaiko nė karto neaplankė. Elena susisiektė su socialinės rūpybos darbuotoju, ir šis, išnagrinėjęs situaciją, pasakė, jog vaiką galima įsivaikinti. Tą vakarą Elena, grįžusi namo kaip ant sparnų, negalėjo užmigti. Ir tebėra kaip ant sparnų iki šiol; per pastaruosius porą metų moteris suvokė, kad nors Vilis jai negimė, ji gimė būti jo motina.

Elenos žvilgsnis vėl nuslydo į baltą lapą, ir moteris, pajutusi nuoširdžią užuojautą Breivermanų šeimai, padėjo jį į šoną. Ji nepajėgė įsivaizduoti, kaip tokį sielvartą gali išgyventi tėvai ir kaip pati išgyventų, jeigu kas nors pagrobtų Vilį. Prieš keletis metų ji rašė straipsnį apie tėvą, kuris pagrobė savo vaikus po teismo posėdžio dėl jų globos, ir Elena ėmė svarstyti, ar nepaskambinus jų motinai, Zuzanai Saleman, ir nepratęsus šios istorijos. Taip ji išsaugotų darbo vietą, be to, susitiktų su neseniai įsidarbinusiu naujuoju redaktoriumi, seksualiuoju brazilu Marseliu Kardosu, kuris paliko ne tik laikraštį „Los Angels Times“, bet ir draugę manekenę. Gal jam dabar labiau tiktų vieniša motina, kuri, jeigu vyriškiui jau nusibodo laisvas gyvenimo būdas, galėtų pasiūlyti sėslesnį?

Elena pagavo save besišypsiančią ir susigėdo, nors josios šypsena matė tik katinas. Moteris galvojo esanti per daug

nuovoki, kad įsimylėtų savo viršininką, bet Marselis yra lyg Antonijas Banderasas, turintis žurnalisto išsilavinimą. Be to, per daug laiko prabėgo nuo tada, kai ji turėjo gyvenimo vyrą, vyresnį už ją trejais metais. Buvęs vaikinys sakydavo, kad ji esanti „nepaprasta panelė“, bet Marselis sugebėtų suvaldyti ją tokią. Nepaprasta panelė apskritai yra vienintelė dėmesio verta moteris.

Elena nugramdė karį nuo likusių vištienos gabaliukų ir stumtelėjo lėkštę Orėjui Figaro, šis juos suėdė garsiai murkdamas ir kaip vąšėlį išrietęs uodegos galiuką. Moteris palaukė, kol katinas baigs ėsti, tada nurinko stalą, sąskaitas sudėjo į pintą krepšiuoką, o reklamas ir lapą su dingusiais vaikais išmetė. Lapas nuslydo plastikiniu virtuvės šiukšlių maišu, ir Timočio Breivermano nuotrauka liko žvelgti į ją antgamtinio žvilgsniu.

– Tu mąstytoja, – Elena išgirdo sakant savo motiną, tarsi ši būtų stovėjusi greta. Visgi Elena buvo įsitikinusi, kad visos moterys yra mąstytojos. Tai užkoduota kiaušidėse.

Ji uždarė spintelės duris ir išmetė iš galvos baltą lapą. Prikvirusi indaplovę, ją įjungė ir vėl ėmė galvoti apie tai, ką gero turi: milžiniškas bufetas, baltos spintelės su stiklinėmis durelėmis ir ranka išpieštos laukinės gėlės ant koklinės sienos už kriauklės, kurios gražiai dera su rausvai balta sienų spalva. Ši virtuvė mergaitiška, arba, pagal sienos spalvą, – Pelenės tipo. Nematyti tik žavaus princo.

Elena baigė tvarkytis, užrakino namų duris ir iš kavos aparato išėmė panaudotą filtrą. Kai atidarė spintelės dureles, norėdama išmesti nuosėdas, į ją vėl, iš naujo sujaukdamas mintis, pažvelgė Timotis Breivermanas.

Nieko negalvodama Elena iš šiukšlinės ištraukė baltą lapą, sulankstė ir įsikišo į džinsų kišenę.